
OBSAH

Úvod	9
1. Osobnost učitele a jeho kompetence	11
(Jaký by měl být učitel)	
1.1 Osobnost učitele	11
1.2 Profesní schopnosti a dovednosti učitele z různých autorských pozic	14
1.3 Komunikativní dovednosti jako předmět zkoumání dovednostního modelu učitelovy profese	18
2. Základní poznatky o pedagogické komunikaci	26
(Co by měl učitel o komunikaci vědět)	
2.1 Pedagogická komunikace	26
Vymezení pojmu pedagogická komunikace	26
Funkce pedagogické komunikace	28
Účastníci pedagogické komunikace	29
Pravidla pedagogické komunikace	30
Počet pravidel	31
Proč zavádíme pravidla	32
Organizační formy a uspořádání učebny	32
Prostředí, klima, atmosféra	40
2.2 Verbální komunikace	41
Otázky a odpovědi	42
Otázka jako klíčová součást dialogu	43
Akustické vlastnosti hlasu	44
Zvukové prostředky řeči	45
2.3 Neverbální komunikace	46
Mimika – řeč obličeje	47
Pohledy – řeč očí	49
Kinezika – řeč pohybů	51
Gestika – řeč gest	52
Posturologie – sdělování fyzickými postoji	53
Haptika – sdělování dotekem	54

	Proxemika – sdělování přiblížením a oddálením	54
	Paralingvistika – sdělování tónem řeči	56
	Sdělování úpravou zevnějšku	56
2.4	Komunikace činem	57
3.	Komunikace v učitelské přípravě	58
	(Jak se stát komunikativně kompetentním učitelem – inspirační trendy)	
3.1	Zastoupení předmětu „komunikativní dovednosti“ v přípravě učitelů	58
3.2	Videozáznam jako prostředek objektivizace reflexe a sebereflexe komunikativních dovedností	62
3.3	Možnosti zkoumání komunikativních dovedností	68
4.	Komunikace v učitelské praxi	77
	(Proč a jak je třeba komunikaci rozvíjet)	
4.1	Komunikace jako předpoklad vzájemných vztahů mezi učitelem a žákem	77
	Role komunikátora a komunikanta	79
	Poznávání žáků rozhovorem	82
	Sociometrický výzkum komunikace a interakce ve třídě	82
	Rozdílné přístupy k žákům v pedagogické komunikaci	84
	Rozvoj samostatnosti dětí	86
	Odměny a tresty	87
4.2	Poruchy v komunikaci, vývojové vady řeči	88
	Opožděný vývoj řeči	89
	Vady výslovnosti	91
	Poruchy zvuku řeči	92
	Poruchy tempa řeči	92
	Neurózy řeči	92
	Neuróza u dětí školního věku	93
4.3	Komunikativní dovednosti jako zdroj účinného pedagogického působení	97
5.	Informace, náměty a praktická cvičení	103
	(Pro rozvoj komunikativních dovedností učitelů a žáků)	
5.1	Hlasové ústrojí a hlas, artikulační ústrojí a řeč	103
	Artikulační ústrojí a řeč	106
5.2	Spisovná výslovnost	111
	Spisovná výslovnost samohlásek	112
	Spisovná výslovnost souhlásek	113
	Výslovnost cizích slov	113

5.3	Technika mluveného slova	114
	Dechová technika	114
	Hlasová technika	117
	Artikulační technika	119
	Hlasová hygiena, poruchy hlasu	121
6.	Cvičné texty	125
6.1	Dechová cvičení	126
	Procvičování délky nádechu a výdechu	126
6.2	Hlasová cvičení	128
6.3	Artikulační cvičení	131
	Artikulace samohlásek	131
	Nácvik samohlásek	133
	Artikulace souhlásek	134
	Nácvik souhlásek	135
	Cvičení slovních vazeb	136
	Cvičení kumulovaných vokálů	137
6.4	Jazykolamy	137
6.5	Smyslové hry	139
	Hry pro rozvoj zrakové paměti a zrakového vnímání	139
	Hry pro sluchové vnímání a sluchovou paměť	142
	Hry pro rozvoj myšlení	146
	Hry pro rozvoj pozornosti, postřehu, pohotovosti	151
	Hry pro rozvoj časoprostorové orientace	155
	Hry pro rozvoj řeči, slovní zásoby	158
	Použitá a doporučená literatura	162
	Seznam her	171

Význam ikon:

počet hráčů,

pomůcky,

prostor, kde se hra odehrává.